

09 09 JUNI 2015

oudewater

Bieh. Ambt.:

Streefnaam:

Afsender: *B&W/Raad*

B.V.O.:

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

Informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)
3

betreft
Budgetten Jeugd en Wmo

ons kenmerk
ECSD/U201500976
Lbr. 15/047

datum
9 juni 2015

Samenvatting

In vervolg op de ledenbrief van vrijdag 29 mei, informeren wij u nader over de gemeentelijke budgetten voor Wmo en Jeugd. Inmiddels heeft u kennis kunnen nemen van de cijfers voor WMO en Jeugd in de meicirculaire. In deze brief geven wij uitleg over de zaken die daarin op deze terreinen zijn vastgelegd. Daarnaast vindt u in de bijlage bij deze ledenbrief een "Inspiratiedocument Cliëntenondersteuning".

Gemeente Woerden 15.011912

Registratiedatum: 11/06/2015
Behandelend afdeling
Afgehandeld door/op:

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n) 3
betreft Budgetten Jeugd en Wmo	ons kenmerk ECSD/U201500976 Lbr. 15/047	datum 9 juni 2015

Geacht college en gemeenteraad,

In vervolg op de ledenbrief van vrijdag 29 mei, informeren wij u nader over de gemeentelijke budgetten voor Wmo en Jeugd. In de Algemene Ledenvergadering van 3 juni heeft wethouder Van Leeuwen, voorzitter van de VNG commissie gezondheid en welzijn, het resultaat van het overhedenoverleg op 29 mei toegelicht. Inmiddels heeft u ook kennis kunnen nemen van de cijfers voor WMO en Jeugd in de meicirculaire. In deze brief geven wij uitleg over de zaken die daarin zijn vastgelegd. Daarnaast vindt u in de bijlage bij deze ledenbrief een "Inspiratiedocument Cliëntenondersteuning".

Afgelopen weken liepen de gemoederen rondom het budget voor de decentralisaties Jeugd en Wmo hoog op. In tegenstelling tot de afspraken wilde het Rijk het basisjaar voor de bepaling van de budgetten verplaatsen van 2013 tot 2014. Dat betekende een forse greep uit de gemeentelijke kas voor 2015 en voor de komende jaren. De realisatiecijfers van 2014 lieten immers enerzijds zien dat er meer cliënten naar de Wlz zijn gegaan dan verondersteld. Anderzijds concludeerde het Rijk een vraaguitval bij de groepen die naar de gemeenten zijn gegaan. Het kabinet wilde deze wijzigingen doorrekenen naar latere jaren. Na diverse bestuurlijke overleggen, gevolgd door een overhedenoverleg op 29 mei jongstleden, is er nu duidelijkheid gecreëerd. Hieronder informeren wij u wat dit voor gemeenten betekent.

Geen uitname in 2015

Allereerst is van belang dat het budget voor de taken Wmo en Jeugd gedurende 2015 ongemoeid blijft. Er komt geen uitname van € 275 miljoen over het lopende jaar.

De VNG en het Rijk hebben in het overhedenoverleg van 29 mei 2015 jl. gezamenlijk vastgesteld dat het onwenselijk is dat de verwerking van de zorggegevens /afrekening 2014 consequenties heeft voor het lopende jaar vanwege lopende contracten.

De uitname voor Wlz-geïndiceerden gaat wel door¹. Het gaat hierbij om een bedrag van € 135 miljoen structureel (€ 109 miljoen Jeugd en 25 miljoen Wmo). Deze uitname was in een bestuurlijk overleg van 26 november 2014 reeds vastgesteld.

De startstreep-discussie

Het feit dat het budget in 2015 ongemoeid is gelaten betekent niet dat het Rijk het voornemen om het startpunt naar 2014 te verleggen, laat varen. Vanaf 2016 en verder is het budget voor Jeugd en Wmo gebaseerd op de uitgaven in het jaar 2014². De VNG staat nog steeds op het standpunt dat dit tegen de bestuurlijke afspraken is en heeft dit ook steeds kenbaar gemaakt. Het basisjaar voor de berekening van de budgetten zou immers 2013 zijn. Daar zijn gemeenten vanuit gegaan bij het afsluiten van contracten en het inrichten van hun sociale infrastructuur.

Geen communicerende vaten

We zijn wel positief over de afspraak dat de budgetten van de Wmo en Jeugdwet in de toekomst niet gekoppeld zijn aan de uitgavenontwikkeling van de Wlz. Er is dus geen sprake van communicerende vaten in de komende jaren. Dat betekent dat er geen jaarlijks "afrekening" voor gemeenten komt als blijkt dat de Wlz een groei laat zien.

¹ Als gevolg van een aangenomen motie in de TK (2014) zijn 13.000 cliënten benaderd die konden aangeven alsnog gebruik te willen maken van de Wlz. Deze groep is inderdaad naar de Wlz gegaan. Vanaf 2016 gaat het in totaal (WMO en Jeugd) om een bedrag van 135 miljoen).

² Het gaat om de NZA realisatie cijfers 2014

Staat verschillen meicirculaire 2014 – meicirculaire 2015

<i>in miljoenen</i>	2015	2016	2017	2018
Stand mei circulaire 2014 jeugd	3.868	3.813	3.684	3.707
Stand mei circulaire 2014 wmo³	4.887	4.895	4.788	4.778
	8.755	8.708	8.472	8.485
Stand mei circulaire 2015 jeugd⁴	3.761	3.575	3.490	3.500
Stand mei circulaire 2015 wmo	4.906	4.880	4.894	4.856
	8.667	8.455	8.384	8.356
Vershil 2014 / 2015	-88	-253	-88	-129
<i>Waarvan uitname ivm Wlz indiceerbaren</i>	-134	-135	-135	-135
Resterend verschil 2014 / 2015	46	- 118	47	6

Deze cijfers laten een gunstiger beeld zien dan de eerder door het Rijk gepresenteerde cijfers. Immers, nadat het Rijk de cijfers wilde aanpassen aan de NZA realisatie cijfers 2014, liepen de uitnamen op tot 443 miljoen in 2018. Dit gunstiger beeld wordt veroorzaakt doordat er door het Rijk reeds bedragen zijn vastgesteld die in eerdere meerjaren begrotingen nog niet aan de orde waren.

Wat is er gebeurd?

Voor de komende jaren is gekozen voor rust en stabiliteit. Een aantal onzekere financiële posten – waarover we met het Rijk nog te spreken zouden komen – zijn reeds vastgesteld. Dit geldt niet alleen voor de nieuwe taken voor Jeugd en Wmo maar ook voor de bestaande integratie uitkering Wmo. Met deze keuze van het kabinet weten gemeenten waar ze aan toe zijn de komende jaren. De keerzijde van deze medaille is dat er niet meer teruggekomen kan worden op de omvang van deze financiële posten. Dat betekent dat het risico bij meer groei bij de gemeenten ligt. Met de stevige herverdeeffecten in het gemeentefonds betekent dit voor gemeenten de komende jaren een blijvende uitdaging.

³ Inclusief Wmo /Hv en HH toelage

⁴ Inclusief uitname Wlz geindiceerden

Om welke posten gaat het?

Budget voor toenemende kosten vanwege extramuralisering:

Vanaf 2016 wordt 142 miljoen structureel toegevoegd en vanaf 2017 nog eens 86 miljoen structureel. Ook voor huishoudelijke verzorging wordt hiertoe extra budget toegekend: vanaf 2016 26 miljoen structureel en vanaf 2017 16 miljoen structureel.

Loon en prijsindexaties:

De budgetten Jeugd en Wmo zullen volgens de reguliere afspraken jaarlijks worden bijgesteld in verband met loon- en prijsbijstelling. De beschikbare loon- en prijsbijstelling 2015 is uitgekeerd.

Volume indexaties:

Voor 2016 en 2017 zijn de beschikbare groeimiddelen meerjarig volledig toegekend voor zowel voor Jeugd, Wmo2015 als de Wmo Huishoudelijke Verzorging. Voor Wmo betekent dit 78 miljoen structureel vanaf 2017⁵. Voor Wmo HV betekent dit 23 miljoen structureel vanaf 2016 en nog eens 18 miljoen structureel vanaf 2017.

Voor jeugd gaat het bij volume-indexatie om 5 miljoen per 2016 en daar bovenop vanaf 2017 om 14 mln. Hiermee zijn de volume indexaties voor deze jaren vastgesteld.

Gemeentelijke kosten voor terugvalscenario's PGB trekkingsrecht

In het overhedenoverleg van 29 mei jongstleden is met het Rijk overeengekomen dat onderzoek gedaan wordt naar de daadwerkelijke meerkosten van gemeenten voortkomend uit de terugvalscenario's. Al in eerdere bestuurlijke overleggen heeft het Rijk aangegeven de financiële en juridische gevolgen hiervan voor haar rekening te nemen. Dit heeft het kabinet nogmaals bevestigd. In de meicirculaire is reeds een bedrag opgenomen van € 20 miljoen.

Beschermd Wonen

Om de verdeling van de middelen beschermd wonen te verbeteren zijn in de afgelopen periode door Rijk en gemeenten gezamenlijk enkele onderzoeken uitgevoerd, waaronder een inventarisatie van de verplichtingen die de centrumgemeenten zijn aangegaan. Tussen Rijk en VNG is afgesproken dat de budgetten voor 2015 worden herverdeeld volgens een nieuw model op basis van de bestanden van de gegevensoverdracht inclusief het effect van een - op verzoek van gemeenten - toegepaste 'reality check'. Elke centrumgemeente heeft daarnaast inkomsten uit

⁵ bovenop de 1,4% die al was toegekend voor 2016

eigen bijdragen. Als voor een centrumgemeente het totaal van de uitkering uit het model en de opbrengst uit eigen bijdragen lager is dan de verplichtingen, wordt de rijksuitkering opgehoogd tot het niveau van de geïnventariseerde verplichtingen. De middelen die daarvoor nodig zijn worden onttrokken aan de rijksuitkering van die gemeenten waarvan het begrote uitgavenniveau (zoals geïnventariseerd) lager is dan het totaal van de uitkering uit het model en de opbrengst uit eigen bijdragen. Het idee is dat door deze herverdeling alle centrumgemeenten hun aangegane verplichtingen kunnen nakomen en (indien aan de orde) hun inkoop voor de tweede helft van 2015 kunnen afronden. Deze nieuwe verdeling is in de meicirculaire gepubliceerd.⁶ Voor 2016 geldt voor de verdeling het nieuwe bovenbeschreven model met eventuele bijstellingen, conform de septembercirculaire 2015.

Verder is afgesproken dat er een nadere onafhankelijke toets op de verdeling plaats zal vinden. Op basis daarvan kunnen eventueel nog bijstellingen plaatsvinden, die vervolgens - bij overeenstemming - in de septembercirculaire kunnen worden verwerkt, op grond waarvan zal worden herverdeeld. Staatssecretaris van Rijn heeft toegezegd dat, als blijkt dat er toch sprake is van een macrotekort voor beschermd wonen, hij zijn verantwoordelijkheid zal nemen. Hier is door de VNG steeds op aangestuurd: het Rijk moet gemeenten in staat stellen de beloofde vijf jaar zorgcontinuïteit zonder korting te kunnen bieden. Daarnaast melden zich ook nieuwe cliënten voor beschermd wonen. Wij denken dat met deze afspraak ook hier stabiliteit gecreëerd is om deze nieuwe taak uit te voeren.

⁶ Voor informatie over het proces om tot deze verdeling te komen, verwijzen wij u naar de link die is opgenomen in Bijlage 2.

Meer informatie

Voor een gedetailleerde toelichting van de veranderingen in de macrobudgetten Jeugd en Wmo ten opzichte van de meicirculaire 2014 verwijzen wij u respectievelijk naar de Bijlagen 1 en 2.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop followed by a horizontal line extending to the right.

J. Kriens
Voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.

Bijlage 1 Jeugdbudget

Wat verandert er verder in het macrobudget jeugd ten opzichte van meicirculaire 2014?

<i>(Bedragen afgerond op mln euro's)</i>		2015	2016	2017	2018
Post	Saldo macro budget jeugd meicirculaire 2014	3.868	3.813	3.684	3.707
1	Effect doorvoeren AWBZ-realisatie 2014	-104	-104	-104	-104
2	Herstel: niet doorvoeren AWBZ-realisatie 2014 in jaar 2015	104	0	0	0
3	Uitname ivm Wlz-indiceerbaren	-109	-109	-109	-109
4	Capaciteitsreductie Jeugdzorg ^{plus}	0	0(+25)	0	0
5	Jeugd-GGZ groei 2014 nav bestuurlijke oktoberafspraken ¹	0	0	0	0
6	Onder- en overfinanciering jeugd-GGZ 2011 (DBC-gat)	13	0	0	0
7	Actualisatie budget jeugd-GGZ nav bestuurlijke oktoberafspraken	-3	-3	-3	-3
8	Zittend ziekenvervoer jeugd-GGZ	8	8	8	8
9	Behandeling ADHD en psychische stoornissen (kinderartsen)	0	12	12	12
10	Toeslagen AWBZ	-24	-24	-24	-24
11	Intensieve kindzorg	-12	-12	-12	-12
12	Tandartskosten en orthodontie	1	1	1	1
13	Chronische voedselweigerings door peuters	5	5	5	5
14	Nominale index 2015	3	3	3	3
15	Volume-indexatie 2016	0	5	5	5
16	Volume-indexatie 2017	0	0	14	14
17	Uitbreiding regeling pleegzorgvergoeding (ivm verdwijnen TOG en TOG+)	0*	0*	0*	0*
18	Woonplaatsbeginsel nav bestuurlijke oktoberafspraken	20	-20	0	0
19	Asielzoekerskinderen (convenant met COA)	-3	-3	-3	0
20	Landelijk Expertiseteam Jeugdbescherming (LET)	0*	0*	0*	0*
21	Uitvoeringskracht gemeenten	-8	0	0	0
22	Herstel tempo uitnamen collectieve financiering voor bijv. Kindertelefoon	0	2	10	-4
	Saldo meicirculaire 2015 inclusief uitname Wlz-indiceerbaren (pagina 80 circulaire)	3.761	3.575	3.490	3.500
	Verschil saldo meicirculaire 2015 t.o.v. 2014	-107	-238	-194	-207

* Deze bedragen zijn afgerond 0 miljoen euro. Echter, onafgerond gaat het om enkele € 100.000, zie ook toelichting per post hieronder.

Toelichting, per post (voor zover hierboven nog niet aangegeven)

- Post 3: Bij de behandeling van de Wet Langdurige Zorg in de Tweede Kamer zijn nog een aantal cliëntgroepen van de Jeugdwet naar de Wlz overgegaan. Hiertoe is nu, in het budget een correctie gemaakt. Er vindt een structurele uitname van € 109 mln plaats voor Wlz-geïndiceerden, die vanaf 2015 niet onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen. Het gaat om kinderen met een indicatie voor kortdurend verblijf – inclusief andere vormen van zorg– (na 1-1-2011 voor het eerst afgegeven) en kinderen met een indicatie voor (zware) extramurale behandeling VG.
- Post 4: Het Rijk neemt de resterende kosten voor de capaciteitsreductie jeugdzorg^{plus} voor haar rekening. Dit betekent dat de bijdrage die gemeenten hieraan hebben geleverd, blijft bij € 25 mln uit 2015. Vanaf 2016 vindt geen uitname meer plaats en is die € 25 mln ook weer structureel onderdeel van het macrobudget Jeugd.

¹ De bestuurlijke oktoberafspraken zijn te vinden op

http://www.vng.nl/files/vng/201411_afspraken_jeugd_en_rijk_voor_2015_wederzijdse_solidariteit_bij_groei_en_toepassing_woonplaatsbeginsel.pdf

In de meicirculaire 2014 was deze +€ 25 mln per 2016 wel opgenomen in de meerjarenreeks omdat destijds nog niet precies bekend was hoeveel hiervan benodigd was voor de capaciteitsreductie. Ondertussen is dit precieze bedrag wel bekend geworden, maar is eveneens besloten dat VWS deze kosten voor haar rekening zal nemen, waardoor er überhaupt geen uitname plaatsvindt in 2016.

- Post 5: in de bestuurlijke oktoberafspraken was opgenomen dat als bij de jeugd-ggz in 2015 blijkt dat er meer zorg moet worden geleverd als gevolg van een afwijkende groei in 2014, dat dan een aparte, eenmalige regeling wordt getroffen. Na een steekproef van onderzoeksbureau JB Lorenz in vier jeugdregio's lijkt van meer geleverde zorg in 2014 en doorwerking daarvan naar 2015 geen sprake. Ook in de eerste (nog onvolledige) oplevering van productiecijfers was geen groei waarneembaar. Een eenmalige regeling is dan ook niet aan de orde.
- Post 6: Bij de verdeling van de jeugd-GGZ-budgetten over gemeenten is gebruik gemaakt van declaratiecijfers 2011. In het jaar 2011 werden (voorheen gebudgetteerde) instellingen echter nog niet bekostigd op declaraties. De DBC-systematiek was er wel, maar werd nog niet voor de financiële afrekening gebruikt. (Voorheen gebudgetteerde) instellingen maakten in die tijd nog budgetafspraken met zorgverzekeraars, wat inhield dat zij een vast budget per jaar kregen. Ten tijde van de meicirculaire 2014 waren er geen data voorhanden om te toetsen of een verdeling op basis van declaraties afwijkt van de budgetten die instellingen in 2011 feitelijk ontvingen en in hoeverre hierdoor een scheve verdeling over gemeenten zou plaats vinden. Ondertussen heeft CBS hier wel inzicht in gekregen. Het blijkt dat een aantal regio's op basis van een verdeling van budget op declaratie meer of minder hebben ontvangen dan zij op basis van een verdeling op basis van budgetten hadden moeten ontvangen. In totaal gaat het om 5 nadeelregio's voor een bedrag van € 13 mln. Deze € 13 mln wordt nu aan het macrobudget 2015 toegevoegd, om ook de gemeenten in deze 5 regio's van een passend historisch budget te kunnen voorzien. Per 2016 wordt er bij de verdeling direct rekening gehouden met de juiste historische gegevens.
- Post 7: in de bestuurlijke oktoberafspraken was opgenomen dat het structurele bedrag voor de jeugd-ggz gebaseerd wordt op geactualiseerde cijfers over het gemiddelde aandeel jeugd van de jaren 2011, 2012 en 2013 en de GGZ-uitgaven (de uitkomst kan een opwaartse of een neerwaartse aanpassing zijn). Deze geactualiseerde berekening leidt ertoe dat per 2015 3,3 mln uit het macrobudget jeugd wordt gehaald.
- Posten 8, 9, 12 en 13: Na publicatie van de meicirculaire 2014 is duidelijk geworden dat voor een aantal taken dat onder de Jeugdwet valt, geen budget was overgeheveld. De bedragen behorende bij de vier genoemde taken moeten dus toegevoegd worden aan het macrobudget Jeugd. NB: Voor de behandeling van ADHD en psychische stoornissen door kinderartsen nemen zorgverzekeraars in 2015 de kosten op zich nadat de VNG een convenant met hen had gesloten. Deze middelen worden daarom pas per 2016 aan het macrobudget Jeugd toegevoegd.
- Post 10: Het AWBZ-budget is voor de meicirculaire 2014 over de verschillende wettelijke kaders verdeeld door per prestatiecode te bezien in welk wettelijk kader deze thuishoort. Soms is een prestatiecode (en dus ook de bijbehorende budgetten) toebedeeld aan meerdere wettelijke kaders (bijvoorbeeld 18- aan Jeugdwet en 18+ aan Wmo 2015). Na het uitkomen van de meicirculaire zijn verschillende signalen ontvangen dat prestatiecodes niet (volledig) juist zijn toebedeeld. Deze signalen zijn elk beoordeeld en bij de constatering van een onjuiste verdeling wordt de verdeling hersteld. Per saldo treedt een verschuiving op van -24 mln per 2015, bestaande uit 3 onderdelen:
 - Bij de toeslag individuele meerzorg (ZZPMZ) had een deel ook naar de Jeugdwet moeten gaan. Dit wordt gecorrigeerd met een toevoeging van € 0,9 mln.
 - Bij de toeslag gespecialiseerde epilepsiezorg (codes Z975 en Z976) hadden niet al deze codes aan de Wlz toegewezen moeten worden, maar ook een deel aan de Jeugdwet. Dit wordt gecorrigeerd met een toevoeging van € 1 mln.
 - Bij de toeslag woonzorg GHZ (code Z979 en Z978) was 100% aan de Jeugdwet toegewezen. Bij nader inzien had 91% aan de Wlz toegewezen moeten worden. Dit wordt gecorrigeerd met een uitname van € 25,9 mln.
- Post 11: Een van de posten die na de toets van de Algemene Rekenkamer in het voorjaar van 2014, maar nog voor de meicirculaire 2014 is aangepast (last-minute bedragen) betreffen de kosten voor Intensieve Kindzorg (IKZ). Begin mei 2014 is besloten dat IKZ toch volledig overging naar de Zvw. Een groot deel van de IKZ-groep valt ook in de groep kinderen met een Meervoudig Complexe Handicap (MCG) waarvan is afgesproken dat het budget voor 50%

naar de Wlz gaat en 50% in de Jeugdwet of Zvw blijft.

VWS had in mei 2014 berekend dat € 46 mln uit het macrobudget Jeugdwet naar de Zvw over moest. Dit is per meicirculaire 2014 ook doorgevoerd in het macrobudget 2015. De Algemene Rekenkamer heeft deze post in september 2014 alsnog kunnen toetsen. Conclusie hiervan was dat er een fout in de berekening is gemaakt (onjuiste volgorde van berekenen). Hierdoor is € 12 mln te weinig van de Jeugdwet naar de Zvw overgeheveld. Dat wordt nu gecorrigeerd.

- Post 17: De regeling waarin de pleegzorgvergoeding is vastgelegd, wordt aangepast, opdat ook pleegouders die eerder in aanmerking kwamen voor een TOG- of TOG+-vergoeding nu ook in aanmerking komen voor de pleegzorgvergoeding. Hiertoe worden de benodigde € 224.000 aan extra middelen aan het macrobudget Jeugd toegevoegd (in miljoenen euro's is dat afgerond naar € 0 mln, maar het budget is wel degelijk aan jeugd toegevoegd).
- Post 18: In de bestuurlijke oktoberafspraken is een compensatieregeling afgesproken voor gemeenten die nadeel ondervinden van de toepassing van het woonplaatsbeginsel. Dit betreft gemeenten met veel intramurale instellingen binnen de gemeentegrenzen. VWS en VNG bespreken nog de (verbeterde) procedure die moet leiden tot verdeling van de beschikbare middelen. De regeling is budgetneutraal. Afhankelijk van de claims van gemeenten wordt er maximaal € 20 mln uit het macrobudget Jeugdwet 2016 naar voren (naar het jaar 2015) gehaald en aan de te compenseren gemeenten uitgekeerd. Om € 20 mln beschikbaar te hebben voor verdeling middels septembercirculaire 2015, is de kasschuif alvast toegepast. Mocht minder dan € 20 mln nodig zijn voor de compensatieregeling, wordt het resterende bedrag bij septembercirculaire verdeeld over alle gemeenten.
NB: per abuis heeft het Rijk dit budget van € 20 mln nu in de meicirculaire 2015 al wel verdeeld over alle gemeenten. In september wordt dat hersteld en wordt deze € 20 mln (of minder als minder nodig is) verdeeld over de gemeenten die daarvoor via de compensatieregeling voor in aanmerking komen. Dat leidt voor gemeenten die niet in aanmerking komen voor compensatie tot een correctie van maximaal minus 0,53% van het budget.
- Post 19: In mei 2014 is besloten om t.a.v. de verantwoordelijkheid voor zorg aan asielzoekerskinderen een status quo aan te houden. Gemeenten werden hiermee ten dele verantwoordelijk voor de jeugdhulp aan asielzoekerskinderen.
Voor kinderen in een Asielzoekerscentrum (AZC) werden gemeenten alleen verantwoordelijk voor de voorheen provinciale en gesloten jeugdhulp die deze kinderen nodig hebben. COA hield de verantwoordelijkheid voor de overige zorg. In december 2014 is afgesproken dat de VNG met het COA een convenant afsluit, waardoor het COA uit naam van gemeenten de provinciale en gesloten jeugdzorg voor kinderen in een AZC kan organiseren. Hierdoor is de coördinatie voor alle zorg aan deze kinderen in een hand. Met dit convenant, dat voor 3 jaar is afgesloten, is € 3 mln per jaar gemoeid.
- Post 20: Het Landelijke Expertise Team Jeugdbescherming (LET) richt zich op de doelgroep die de uitvoering van een jeugdbeschermingsmaatregel complex maakt voor hulpverleners. Het gaat om ouders die zich met extreem geweld verzetten tegen de jeugdbeschermers. Het LET-team wordt uitgevoerd onder beheer van het Leger Des Heils. In 2015 is (naast een bijdrage van de GI's) nog eenmalig een aanvullende subsidie van € 100.000 van gemeenten noodzakelijk. In het jaar 2016 en verder wordt gewerkt met onderlinge verrekening tussen de GI's, zodat een kostendekkende exploitatie wordt verricht. Tussen VenJ en de VNG is afgesproken dit bedrag van € 100.000 in 2015 via het ministerie van VenJ wordt ingezet ten behoeve van het LET. In miljoenen euro's is deze uitname in 2015 afgerond op € 0 mln. Het budget is vanaf 2016 wel degelijk onderdeel van het macrobudget van gemeenten.
- Post 21: Aanvullende financiering van een aantal specialistische en/of landelijk georganiseerde taken zoals besloten op BALV 17-11-14 "de ondersteuning van uw uitvoeringskracht: een update voor 2015 er verder". Dit is voor 50% gedekt uit het jeugdbudget.
- Post 22: Het Rijk had het tempo waarin de collectieve financiering via de VNG uit het jeugdbudget weer terugvloeit foutief opgenomen in de meicirculaire 2014. Dat wordt nu hersteld.

Ten slotte, Deloitte heeft een externe toets uitgevoerd op de mutatieposten in het macrobudget waarover beleidsmatig overeenstemming bestond met de VNG. De toets laat geen fouten in de berekening van de hoogte van de mutaties zien. Wel worden kleine omissies en onzekerheden geconstateerd. Met de meerjarige duidelijkheid over het jeugdbudget in de meicirculaire 2015 is de

discussie over ook de (kleine) omissies of onzekerheden in de VWS-berekening waarover Deloitte rapporteerde geëindigd. Uit het rapport komen dan ook geen budgettaire consequenties.

Bijlage 2 Wmo Budget

Wat verandert er in de macrobudgetten Wmo tov meicirculaire 2014?

		2015	2016	2017	2018
Post	Saldo macrobudget Wmo meicirculaire*	3.630	3.799	3.696	3.686
1	Effect doorvoeren AWBZ-realisatie 2014	-171	-256	-287	-315
2	Herstel: niet doorvoeren AWBZ-realisatie 2014 in het jaar 2015	171	0	0	0
3	Uitname ivm Wlz-indiceerbaren	-25	-26	-26	-26
4	Nominale indexatie 2015	4	4	4	4
5	Volume indexatie 2017	0	0	78	78
6	Extramuralisering plak 2016	0	142	142	142
7	Extramuralisering plak 2017	0	0	86	86
8	Doventolk	2	1	1	1
9	Doventolk aanvullend	2	2	2	2
10	Additionele toevoeging na overhedenoverleg	0	10	20	20
11	Extra kosten vanwege PGB	20	PM	PM	PM
12	Uitnames thuiswonende Wlz-geïndiceerden	nvt	PM	PM	PM
	- Huishoudelijke hulp				
	- Woningaanpassingen				
	- Hulpmiddelen				
	Saldo meicirculaire 2015 (incl. uitname Wlz-indiceerbaren) (p.81 meicirculaire 2015)	3.633	3.675	3.715	3.677
	Saldo macrobudget Wmo/HV meicirculaire 2014	1.257	1.096	1.092	1.092
13	Effect doorvoeren AWBZ-realisatie 2014	0	-18	-18	-18
14	Nominale indexatie 2015	1	1	1	1
15	Groei 2016 (2,38%)	0	23	23	23
16	Groei 2017	0	0	18	18
17	Extramuralisering plak 2016	0	26	26	26
18	Extramuralisering plak 2017	0	0	16	16
19	Additionele toevoeging na overhedenoverleg	0	10	20	20
	Saldo meicirculaire 2015	1.259	1.138	1.179	1.179
20	Huishoudelijke hulp toelage	14	66	0	0
	Totaal saldo Wmo budgetten meicirculaire 2014	4.887	4.895	4.788	4.778
	Totaal saldo Wmo budgetten meicirculaire 2015	4.906	4.880	4.894	4.856
	Verschil saldo meicirculaire 2015 t.o.v. 2014	19	-15	106	78

* Dit budget is inclusief de middelen voor Beschermd Wonen. In de septembercirculaire is dit saldo vervolgens nog gecorrigeerd o.a. in verband met een overboeking van 91,5 miljoen euro naar de Decentralisatie uitkering voor vrouwenopvang en maatschappelijke opvang. Zie voor een toelichting op deze eerdere correctie de septembercirculaire 2014 en zie ook meicirculaire 2015, p.81

Toelichting

- Post 4 – Voor 2015 is er nominale indexatie toegekend. Het budget zal daarna volgens de reguliere afspraken jaarlijks worden bijgesteld in verband met loon – en prijsbijstelling.
- Post 5 – Vanaf 2017 wordt 78 miljoen structureel toegevoegd als indexatie voor de volumegroei. Deze wordt nu reeds toegevoegd. Voor 2016 was al een volume-indexatie afgesproken van 1,4%. Dit bedrag was reeds in het budget verwerkt.
- Post 6 en 7 – Als gevolg van het extramuraliseren van lichte zzp's voor nieuwe gevallen, blijven mensen langer thuis wonen waardoor het beroep op de Wmo zal toenemen. Voor de jaren 2016 en 2017 zijn de extra middelen hiervoor reeds toegevoegd. Vanaf 2016 gaat het

om structureel 142 miljoen. Vanaf 2017 wordt daar nog eens structureel 86 miljoen aan toegevoegd.

- Post 8 – Conform eerdere afspraken is er 2,4 miljoen euro aanvullend beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de landelijke doventolkregeling
- Post 9 – Bovenop de additionele 2,4 miljoen euro voor de uitvoering van de landelijke doventolkregeling (post 8) wordt in 2015 en 2016 nog eens 2,1 miljoen euro toegevoegd, en vanaf 2017 structureel 2 miljoen. Daarnaast is voor de jaren 2016 en verder conform bestuurlijk afspraak de volume-index van 2016 a 1,4% voor het budget voor de doventolk aan de integratie uitkering Sociaal domein toegevoegd. Dit is in lijn met de volume-index voor de nieuwe Wmo taken.
- Post 10 – Op grond van het overhedenoverleg van 29 mei 2015 wordt voor de Wmo2015 10 miljoen euro extra toegevoegd vanaf 2016 oplopend naar 20 miljoen vanaf 2017. Eenzelfde bedrag wordt eveneens toegevoegd voor de Wmo/HV (post 18).
- Post 11 – In het overhedenoverleg is afgesproken dat de extra kosten die gemeenten maken in het kader van de problemen rondom de PGB trekkingsrechten in beeld worden gebracht en worden gecompenseerd door het Rijk. Voor 2015 wordt alvast 20 miljoen euro toegevoegd. Dit bedrag is in de meicirculaire verwerkt en verdeeld over de gemeenten aan de hand van het aantal kosten pgb's per gemeenten. Daarnaast is in het overhedenoverleg van 29 mei 2015 met de VNG overeengekomen dat onderzoek wordt gedaan naar de daadwerkelijke meerkosten van gemeenten voortkomende uit de terugvalscenario's.
- Post 12 – Vanaf 2016 zal er nog een correctie plaatsvinden voor huishoudelijke hulp, woningaanpassingen en hulpmiddelen voor mensen met een Wlz-indicatie die thuis wonen. Hier wordt op dit moment onderzoek naar gedaan. De omvang van de correctie wordt zo snel mogelijk bekend gemaakt en zal worden verwerkt in de septembercirculaire 2015.
- Post 14 - Voor 2015 is er nominale indexatie toegekend. Het budget zal volgens de reguliere afspraken jaarlijks worden bijgesteld in verband met loon- en prijsbijstelling.
- Post 15 – Voor de volumegroei in 2016 zijn extra middelen toegevoegd. Deze is net als voorgaande jaren op basis van de bestuursafspraken uit 2011 vastgesteld op 2,38%.
- Post 16 – Voor 2017 is de beschikbare groeirimte reeds nu volledig toegekend.
- Post 17 en 18 – Ook bij de Wmo/HV geldt dat het beroep hierop zal toenemen als gevolg van het extramuraliseren van lichte zzp's voor nieuwe gevallen, waardoor mensen langer thuis blijven wonen. Vanaf 2016 wordt hiervoor 26 miljoen structureel toegevoegd. Vanaf 2017 komt daar nog eens 16 miljoen structureel bovenop.
- Post 19 - Op grond van het overhedenoverleg van 29 mei 2015 wordt voor de Wmo/HV 10 miljoen euro extra toegevoegd vanaf 2016 oplopend naar 20 miljoen vanaf 2017. Eenzelfde bedrag wordt eveneens toegevoegd voor de Wmo2015 (post 9).
- Post 120 – De Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) wordt opgehoogd met 14 miljoen euro in 2015 en 66 miljoen euro in 2016.

Beschermd wonen

Voor de toelichting op de verdeling Beschermd wonen onder de centrumgemeenten zie

<http://www.invoeringwmo.nl/actueel/nieuws/meicirculaire-2015>

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Inspiratiedocument cliëntondersteuning

VNG / 1 juni 2015

Sinds de invoering van de Wmo in 2007 hebben gemeenten een taak op het gebied van cliëntondersteuning. In de Wmo 2015 is deze verantwoordelijkheid nog breder en nadrukkelijker vastgelegd. Ook zijn per 1 januari van dit jaar de middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld die voorheen nog via een landelijke subsidieregeling gebruikt werden om MEE organisaties te financieren.

Cliëntondersteuning is een belangrijk onderdeel van de Wmo. Het geeft inwoners de mogelijkheid om zich te laten bijstaan in hun interactie met de gemeente. De Wmo 2015 bepaalt dat gemeenten onafhankelijke cliëntondersteuning moeten bieden, in de vorm van een gratis algemene voorziening. De definitie van cliëntondersteuning¹ en de passages over het onderwerp in de Memorie van Toelichting bij de wet laten gemeenten veel ruimte om er zelf invulling aan te geven. Uit signalen van gemeenten blijkt bovendien dat gemeenten soms zoekende zijn naar de precieze invulling van de functie van cliëntondersteuning, de positionering ervan ten opzichte van het primaire toegangsproces in het sociaal domein of ten opzichte van sociale wijkteams. Tegelijkertijd zijn in gemeenten al veel vormen van cliëntondersteuning beschikbaar. Denk daarbij aan ouderenadviseurs, MEE, GGZ steunpunten en maatschappelijk werk. Belangrijke vragen hierbij zijn hoe deze bestaande vormen van cliëntondersteuning zich verhouden tot de opdracht die in de Wmo 2015 is geformuleerd en hoe de beschikbare middelen gebruikt kunnen worden op een manier die goed aansluit bij die opdracht. Cliëntondersteuning is met andere woorden een onderwerp naar nog veel ontwikkeling op mogelijk is en waarvan in het sociaal domein veel meerwaarde te verwachten is als het lokaal/regionaal goed wordt ingevuld.

Wat de beste manier is om dit te doen is primair een lokale aangelegenheid. Het is aan gemeenten om met de lokale cliëntenvertegenwoordigers (en aanbieders) te zoeken naar een invulling die het beste past bij de lokale context. De eerder gepubliceerde zelftest cliëntondersteuning² kan voor deze dialoog een goede basis zijn. De VNG commissie Gezondheid en Welzijn heeft besloten om daarnaast de leden te ondersteunen door ook landelijk deze dialoog te voeren en de opbrengst hiervan de delen met de VNG leden.

¹ Wmo 2015 artikel 1.1.1 eerste lid: Clientondersteuning: onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen

² <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/wmo-2015/publicaties/zelftest-clientondersteuning-voor-gemeenten>

Bijeenkomst met cliëntenorganisaties

De portefeuillehouder cliëntondersteuning van de commissie Gezondheid en Welzijn³ heeft, samen met drie andere leden van de commissie, een bijeenkomst gehouden met een brede vertegenwoordiging van (landelijke koepels van) cliëntenorganisaties⁴. Doel was om van de cliëntenorganisaties te horen welke wensen en behoeften hun achterban heeft ten aanzien van de functie van cliëntondersteuning. Het ging in deze bijeenkomst onder meer om de vragen wat goede cliëntondersteuning is en welke rol de gemeente daarin zou moeten spelen.

De opbrengst van deze bijeenkomst is de belangrijkste bron voor dit inspiratiedocument. Wij denken dat het nuttig kan zijn voor gemeenten om dit denkkader te gebruiken bij het lokaal/regionaal vormgeven van de cliëntondersteuning.

Eigen regie

Mensen met beperkingen vervullen net als ieder ander sociale en maatschappelijke rollen. Hiervoor moeten zij in het dagelijks leven net als ieder ander keuzes maken die te maken hebben met opleiding, werk, gezinsleven en sociale relaties. Soms hebben zij daarbij ondersteuning nodig.

Maar er is geen behoefte om de klassieke tegenstelling tussen subject (de cliëntondersteuner) en object (de cliënt) nieuw leven in te blazen, waarbij aan de ene kant de cliëntondersteuner staat, (de professional die competent is en oplossingsgericht en weet en kan) en aan de andere kant de cliënt (het individu dat problematisch is, niet weet en niet kan). Van wederkerigheid of groeien in rollen en activiteiten is daarbij geen sprake. We creëren een groep in de samenleving, die als 'kwetsbaar' wordt betiteld en daardoor niet in staat is om zelf regie te nemen over het eigen leven, terwijl het doel van de Wmo het omgekeerde is.

Gemeenten kunnen de kans benutten om de cliëntondersteuning anders in te richten, waarbij zelfregie en keuzevrijheid uitgangspunt is en uitsluitend ondersteuning wordt geboden die erop gericht is om zelfregie te versterken, mensen met beperkingen in hun kracht te zetten en hen gelijke kansen te bieden als mensen die deze beperkingen niet hebben.

Cliëntondersteuning in drie lagen

Het denken over cliëntondersteuning kan worden gestructureerd in drie lagen:

1. Cliëntondersteuning bij reflectie op het eigen leven. Het gaat hierbij om ambities, wensen en levensvragen van mensen die geconfronteerd worden met beperkingen (of die van hun kind) en die een plek moeten leren geven in hun leven.
2. Cliëntondersteuning bij de toegang tot ondersteuning in het sociaal domein. Het gaat hierbij om ondersteuning bij het maken van keuzes en het formuleren van vragen.
3. Cliëntondersteuning voor mensen die al van bepaalde voorzieningen gebruik maken. Het gaat hierbij om ondersteuning bij heronderzoeken, veranderingen in de situatie of bij het opstellen van een zorg- of ondersteuningsplan met een aanbieder.

Deze drie lagen zijn geen gescheiden werelden. Het is bijvoorbeeld niet zo dat iemand die in het toegangproces zit voor maatschappelijke ondersteuning geen levensvragen meer heeft. De

³ Janny Bakker, wethouder gemeente Huizen

⁴ NPCF, LFB, Ieder(in), LPGGz, CSO/PCOB, Per Saldo, Sportservice Nederland, Zorgbelang Gelderland, BOSK, LCR, LPC MEE, Koepel van Wmo raden, AVI, Movisie.

werkelijkheid van de inwoner/cliënt is leidend. Cliëntondersteuning kan zich dus voor dezelfde persoon in meerdere lagen tegelijk afspelen.

Voor gemeenten is het onderscheid nuttig omdat de eigen rol in de drie lagen kan verschillen.

Laag 1: Cliëntondersteuning bij reflectie op het eigen leven

Mensen kunnen (soms onverwacht) geconfronteerd worden met een lichamelijke- verstandelijke- of psychische beperking die een enorme impact heeft op hun levensloop. Als duidelijk is hoe de (medische) situatie is volgt een proces van acceptatie en vervolgens ook een zoektocht naar mogelijkheden om het leven zoals men dat voorheen leidde zo goed mogelijk voort te zetten. Maar ook mensen die geboren zijn met een beperking kunnen op verschillende momenten in hun leven voor nieuwe keuzes worden geplaatst waarbij opnieuw moet worden gezocht naar mogelijkheden om de beperking zo goed mogelijk in te passen.

Een groot deel van de cliëntondersteuning speelt zich bij dit soort afwegingen af in de informele interactie tussen mensen. Het gaat hierbij om ontmoeting en ondersteuning door mensen die soortgelijke ervaringen hebben en zelf hebben geleerd om daarmee om te gaan. Bijvoorbeeld: Ouderen helpen en ondersteunen andere ouderen. GGZ ervaringsdeskundigen helpen en ondersteunen mensen met psychiatrische problemen. Familieleden, vrienden en anderen in het sociale netwerk helpen bij het nadenken over belangrijke levensvragen.

Strikt genomen is hier dan ook niet altijd sprake van *cliëntondersteuning* (omdat er niet in alle gevallen ondersteuning bij een aanbieder is, en dus een cliëntrelatie). Maar cliëntenorganisaties geven aan dat dit wel een cruciale plek is waar mensen steun kunnen vinden en richting kunnen bepalen over hoe zij met hun beperking omgaan. Goede ondersteuning in deze laag kan de behoefte aan professionele cliëntondersteuning verminderen. De inwoner blijft daardoor beter aan het roer van zijn eigen leven.

Er is vaak geen sprake van een formele structuur, organisatie of voorziening. Wel kan er bijvoorbeeld een rol zijn voor (lokale) cliëntenorganisaties, ouderenbonden (vrijwillige ouderenadviseurs), GGZ steunpunten, kerken etc. Internationaal zijn 'Independent living centra' een interessant voorbeeld van hoe wederzijdse ondersteuning kan worden gefaciliteerd. In eigen land zijn er in enkele gemeenten 'zelfregiecentra' opgezet.

De rol van gemeenten in deze laag is doorgaans beperkt tot faciliteren, maar het verdient aanbeveling om dit in het gemeentelijk beleid te benoemen en te concretiseren. De waarde en het nut van cliëntondersteuning in deze laag moet niet worden onderschat. Het onderling verhelderen van problemen en het vinden van oplossingen versterkt het zelfrespect van mensen met beperkingen en stelt hen in staat om eigen afwegingen te maken. Daar waar de samenleving zelf problemen oplost, wordt er in het algemeen ook minder snel een beroep gedaan op ondersteuning vanuit de gemeente.

Laag 2: Cliëntondersteuning bij de toegang tot ondersteuning in het sociaal domein

Mensen die behoefte hebben aan ondersteuning kunnen zich melden bij de gemeente. Na de melding doet de gemeente onderzoek naar de situatie van de inwoner. Dat betekent in de meeste gevallen een gesprek, waarin een medewerker van de gemeente of iemand die dat namens de gemeente doet, samen met de inwoner bekijkt wat de persoonlijke situatie is en wat hij nodig heeft om zelfredzaam te zijn en te kunnen meedoen aan de samenleving. Doel is om samen met de

inwoner tot een goed afgewogen en onderbouwd plan voor ondersteuning te komen. De gemeente spant zich in om de mantelzorger(s) van de inwoner bij het gesprek te betrekken, maar de inwoner kan ook behoefte hebben aan ondersteuning van een onafhankelijke cliëntondersteuner.

De taak voor gemeenten op het gebied van cliëntondersteuning zoals beschreven in de Wmo 2015 heeft grotendeels betrekking op cliëntondersteuning in deze tweede laag. De wet geeft een aantal criteria waaraan de cliëntondersteuning moet voldoen. Naar aanleiding van een motie in de Tweede Kamer heeft de VNG in samenwerking met een aantal cliëntenorganisaties een 'zelftest' opgesteld. Deze zelftest kunnen gemeenten en lokale belangenbehartigers gebruiken om te toetsen of aan de wettelijke criteria wordt voldaan. Een ingevulde zelftest kan bovendien een nuttige basis zijn om lokaal de dialoog aan te gaan over cliëntondersteuning.

Maar het voldoen aan de wettelijke eisen rond cliëntondersteuning is geen garantie dat de meerwaarde van de functie ook maximaal wordt benut. De Wmo 2015 vraagt om cliëntondersteuning voor alle inwoners met vragen op alle levensgebieden. Dat betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden ten aanzien van de verdeling van het budget, het in onderlinge samenhang brengen van de reeds aanwezige vormen van cliëntondersteuning en het zo nodig opvullen van witte vlekken. Vanuit het perspectief van het vergroten van de zelfregie en de keuzevrijheid van cliënten is het bovendien goed om voldoende verscheidenheid aan aanbieders van cliëntondersteuning beschikbaar te hebben.

Aandachtspunt is dat cliëntondersteuning beschikbaar moet zijn voor inwoners met vragen op alle levensgebieden. Hoewel de wettelijke basis in de Wmo ligt, moeten ook mensen die een ondersteuningsbehoefte hebben op het gebied van bijvoorbeeld jeugdhulp of werk en inkomen een beroep kunnen doen op cliëntondersteuning. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de groep Wajongers die binnenkort voor herbeoordeling bij gemeenten zullen aankloppen.

Laag 3: Cliëntondersteuning voor mensen die gebruik maken van een voorziening
Ook mensen die al gebruik maken van ondersteuning of van een (gemeentelijke) voorziening kunnen behoefte hebben aan iemand die ze helpt om keuzes te maken. Concreet geldt dit bijvoorbeeld voor de grote groep voormalig AWBZ cliënten met wie die dit jaar afspraken gemaakt moeten worden over ondersteuning vanuit de gemeente. Maar ook voor de mensen die hulp bij het huishouden hebben en nu in veel gemeenten herbeoordeeld worden. Daarnaast wordt er in gemeenten steeds meer gewerkt met zorgplannen/leefplannen. Dit zijn afspraken tussen de aanbieder van zorg of ondersteuning en de cliënt. Voor cliënten die zelf moeilijk vinden om bij het maken van die afspraken voldoende regie te nemen, of om het overzicht te bewaren, kan een cliëntondersteuner hierbij van meerwaarde zijn.

Vernieuwing en goede voorbeelden

De commissie Gezondheid en Welzijn heeft in de tweedaagse bijeenkomst van 11 en 12 maart een visie geformuleerd op de vernieuwingsagenda in het sociaal domein. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is 'vernieuwen doen we samen'. Het primaat van vernieuwing ligt op het lokale niveau. We nodigen u dan ook uit om zich bij ons te melden als u op een mogelijk voor andere gemeenten interessante manier bezig bent met het onderwerp cliëntondersteuning. De VNG kan vervolgens zorgen voor onder meer:

- Landelijke bekendheid van innovaties op het gebied van cliëntondersteuning;
- Verbindingen tussen gemeenten (en eventueel ook de belangenorganisaties) die met hetzelfde thema bezig zijn;
- Verbindingen tussen innovatieve ontwikkelingen en onderzoek(sgelden) die daarvoor landelijk beschikbaar zijn;
- Het delen en verspreiden van innovaties;
- Signalering van mogelijke belemmeringen voor goede cliëntondersteuning die zich in de uitvoeringspraktijk voordoen in de richting van ministeries die systeemverantwoordelijkheid dragen.

U kunt uw voorbeelden van beleid en praktijk van de nieuwe cliëntondersteuning sturen naar Angela Potjens van de VNG (Angela.Potjens@VNG.nl).

Bestuurlijk aanspreekpunt vanuit de VNG-commissie Gezondheid en Welzijn is mevrouw Janny Bakker, wethouder van de gemeente Huizen.